

מי שאחזו פרק שביעי גימין

עה.

עין משפט
נר מצוה

(א) [במדות כד. ז"מ לח: כ"ק סט. ז"כ קעד. כמדות עו. סנהדרין לא. לעיל לח. (ב) לעיל כ: [תוספתא פ"ב, א (קדושין ס"א. ט) ז"כ קעד: (א) ב"דפ"ר בדיני ממונות, ולתא חיתת בלחה, והוא בפרק בדיני ממונות בשלש זה וזו, ב"ד, (ו) ב"דפ"ר וב"דמור, (ז) דברים כד, (ח) [לעיל ע"ד. (ט) ב"דפ"ר בערכין איתא: לוקח, (י) [ב"דפ"ר ק"א. (יא) [בכסות ע"ד. ד"ה תנאי מרלו באופן אחר, (יב) חיתת וטונה איתא מונבט. מנחה לא. (יג) [סוכה מא: (יד) ז"ל ד"ב מהר"ס פ"ד.].

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה משום וכו' הסם הדיוצין:

מוסף תוספות

א. עד שיאמר ירצה אני כיון שיש עליו מן הדיון לקבלם. רש"י ב. שכל זמן שהרצה לתת יהא הוא מוכן לקבלם, והלכך הו"ל כמי שהוא חייב בקבלתם. רש"י ג. ואע"פ שחלה הוא בדעת האשה. רש"י ד. לא נחלקו [ורבא רב פאן] אלא בגט על תנאי דמעשה הללו שהיא חייבת כמי להשלים תנאה דמו לחוב ודמו לתנאה ובעינא למיסק האי עונגא מברת בבתי ערי חומה שהיבת מברא אצלו מכרה מגורה אלא רחמנא אוקמיא אפדיון ומש"ה דמי לחוב ודמי לתנאה. ר"ן. ד. דהא אמר [התם] מאן שמינת ליה דאמר בעינן תנאי קודם למעשה רבי מאיר הוא משמע דרבי חנינא בן גמליאל פליג אבולוהו, לכן נראה לי דפליג אבולוהו. מ"ס קדושין ס"א. ה. לר"מ לא איצטרך, ודעי תנאי כפול, אלא. מ"ס ה"א' ע"ה ד"ה אלא.

מכלל דבעלמא [נחיה בע"כ] לאו נחיה היא. וגזי גט דאיסורא הוא לא תקין הלל: **שלא בפניו.** כי הכא שאינו בלישכה: **מאי דאיצטרך ליה סקין.** ראה שהיה נטמן והתקין דבעל כרחו ושללא בפניו תהא נחיה ואי הוה נמי קאי קמן ואמר לא מקבילנא הוה איצטרך להלל נמי לתקוני דמיהוי נחיה אלא מה שלא הוצרך לא הוצרך וגזי גט דאיסורא הוא לא קיימא תקנתא להלל: **ערב.** בשילהי גט פשוטי: **לדין.** דמתני: **ראיה אחרונה.**

(א) באחד דיני ממונות (סנהדרין דף דף לא). דאפליגי באמרו לו כל ראיות שיש לך להביא הבא עד שלשים ולא הביא עד לאחר שלשים (א) ואמרו לו הבא ראיה ואמר אין לי ראיה בקיימא הלכתא כוותיה ובצמרייתא לית הלכתא כוותיה: **והנייר שלי.** לא יהיב לה לא מידי ורחמנא אמר ונתן צידה: **מאי שנה רישא ר'.** קא סלקא דעתיה על מנת לאו מעכשיו הוא כרצונן דפליגי עליה דרבי (א) והו כמנו לנשתחזירי לי הנייר ליהוי גט וא"כ אמאי מגורשת הא בשעת גירושין לאו מידי נקיטא: **היכא דליסיה.** לאפלטות: **לא כפליה.** ר"מ במסכת קידושין (דף ס"א). כל תנאי שאינו כתנאי בני גר ובני ראובן וכו' דנימא אס לא תחזירי לא יהא גט הלכך בטל תנאיה: **הא כפליה לא הוי גיטא.** לר"מ: **מכדי.** לר"מ כל תנאי מהיכא גמרינן לכופלו: **מתנאי בני גר.** שהיה כפול אס יעברו ואס לא יעברו (בבבבבב) וכיון דמנייה גמרי' בעינן כי התם תנאי שחלו בו לתנאיה הוצרך קודם למעשה אס יעברו זה התנאי ומתתם להם אס המעשה ה"ג בעינן דנימא אס תחזירי יהא גט: **לאפוקי הכא.** דאמר לה זה גיטך ברישא והדר ע"מ שתחזירי: **משום דהוי ליה ר'.** וזין לר"מ וזין לרבנן דלא אפלוג אלא בכפילה כדמפרש טעמא התם (א) הוצרך הדבר לאומרו שאלמלא לן יש במשמע שאף בארץ כנען כן יש ימחו: **בדבר אחד.** לעבור הירדן: **ומעשה בדבר אחר.** נחלת עבר הירדן מורחה: **תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר**

מכלל דבעלמא נחיה בעל כרחיה לא הויא נחיה מתקין לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטרך ליה לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נחיה ואיכא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל ה"ו גיטך על מנת שתתני לי מאתים וזו ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נחיה וכי איצטרך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נחיה מתקין לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי דאיצטרך ליה תקין (א) אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתו הלכה כמותו הוצין מערב וצידן וראיה אחרונה (א) ר"ה הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב חסדא הא מני רשב"ג. היא דאמר תתן לו את דמיה ה"ג אפשר דמפייסה ליה בדמי מתקין לה אביי אימור דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעיניה היכא דאיתיה בעיניה מי אמר אלא אמר אביי הא מני (א) ר"מ היא דאמר בעינן תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה מתקין לה רבא טעמא דלא כפליה לתנאיה הא כפליה לתנאיה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גר ובני ראובן מה התם תנאי קודם למעשה יאף כל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי מתקין לה רב אדא בר אהבה טעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גר ובני ראובן מה התם תנאי בדבר אחר יאף כל לאפוקי הכא תנאי

מכלל דבעלמא נחיה בעל כרחו לא הויא נחיה. וא"ת להשתא לא מפליג בין בפניו בין שלא בפניו דבעל כרחו לא הויא נחיה א"כ למה היה נטמן בראשונה וי"ל דבפניו לא היה יכול להעזי (א) מלוה מלקבלם כדי שיהיה הבית שלו וגם אס היה בפניו יעשוהו ז"ד לקבלם בעל כרחו (א) וא"ת

בצתי ערי חומה דהוי כפרעון החוב דעליו לקבלם פשיטא דהוי פרעון כדקאמרין (א) הלוהו ציטוב לא יחזיר לו אפילו בעל כרחו וכן צהוב (ב"מ דף מט.) כי אמר ליה שקול וזוך לא הוי אפילו כשומר חנם ומה איצטרך ליה הלל הוקן לתקן וי"ל דוקא בעלמא פשיטא דהוי נחיה שאין המלוה מפסיד בקבלת הפרעון אבל הכא דע"י הפרעון צריך להחזיר הבית וכן ע"י קבלתו הוי הגט גט לא הויא נחיה וא"ת גבי גט פשיטא דלא הויא נחיה ומה צריך ללמוד מתקנתו של הלל וכו' אס יתן מתנה לחזירו יקבלנה בעל כרחו ואורי' דיי"ל דכיון דאמר לה ה"ו גיטך ע"מ שתתני לי מאתים וזו מלה הדבר דעתה (א) ועליו לקבלם והוי כמו בצתי ערי חומה וקמ"ל דאפ"ה צע"כ לא הויא נחיה (א):

לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי. פי' בקונטרס דר' מאיר ור' חנינא לא פליגי אלא בצפלות כדקאמרין התם טעמא דהוצרך לאומרו שאלמלא כן יש במשמע שאף בארץ כנען לא ימחו וקשה דבפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף ז"ד). משמע דהדין דפליגי רבנן נמי אר"מ במעשה קודם לתנאי גבי מתנה שומר חנם להיות כשול"ל וא"ת בשלמא תנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו ילפינן שפיר מתנאי בני גר ובני ראובן מדכתבו בזה הענין שמע מינה בעינן כי האי גוונא אבל שלא יהא מתנה על מה שכתוב בצורה ואפשר לקיימו ע"י שליח היכי ילפינן מהתם כדאמרין בכסות (דף ע"ד). דלמא בלאו הכי נמי מועיל תנאי אלא דהכי הוה מעשה וי"ל (א) משום דכל התנאים הכתובים דמיימי בקידושין בפרק האומר (דף ס"א): הו בעינן זה שמע מינה דבעינן ממש כי האי גוונא ואס בחקותי תלכו ואס תלכו ושמעתם נמי רוב מצות ע"י שליח וגרחה דהלכה כר"מ דבעי' תנאי כפול כו' דשמואל ורבא בסמוך סברי כוותיה וכל הני דמתניתין איירי בתנאי כפול אע"ג דלא פירש דה"ג מוקי לה לקמן (עו). צרייתא דכפליה לתנאיה אע"פ שלא פירש וכל ע"מ שבש"ס כגון (סוכה מא: ע"מ שתחזיריה לי דאתרוג וכו' ויכולא צו בעי כפילות וכל מקום בעינן תנאי כפול אלא דוקא בשמאי יין ופרועי ראש דהוי איסורי צפ' שבועת העדות (שבועות דף לו: ו) והא דבעינן כפילות בסוטה משום דהוי איסורא דאית ציה ממונא דאיכא שאר וסכות (א) ועונה וכמונה והא דאמרין צירושלמי בפרק האומר (קדושין פ"ג ה"א) א"ר יוסי א"ר ר' זון כלל אית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע הן והכא לית ליה וגרחה להרב ר' אלחנן דגרסינן כלל אית ליה לר"מ וכו' והכא אית ליה ומשני ר' חנינא חומר הוא בערוה כלומר אע"ג דלא כפל תנאו ומן הדין התנאי בטל ומעשה קיים ומשום חומר אין הגט גט ולא הקידושין קידושין שאס קבלה קידושין מאחר כריכה גט משניהם וצביח איירי התם לעיל הקשה הרב ר' אלחנן כיון דבעינן תנאי כפול באיזהו נשך (ב"מ דף סו.) גבי אי קיימת דידך אנת דקאמר פטומי מילי בעלמא הוא משמע שאס התנה הוא כמו שהיא אמרה היה מועיל ואמאי הא לא כפליה לתנאיה ואומר רבינו יחזק הא דנקט פטומי מילי (א) משום דלא מהני אפי' לרבנן דר"מ וג' עניינים יש דיש מקומות דבעינן תנאי גמור ולר"מ תנאי כפול ויש מקומות דלא בעינן אלא גלוי דעת ויש מקומות דאפי' גלוי דעת לא בעינן ובפ' האיש נקדש (קדושין דף מט: ד"ה דברים) מפורש: **א"ל אמר רבא** משום דמעשה קודם לתנאי. לאו משום דלית ליה לרבא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי דהא הכי הילכתא כדפרישית לעיל (ע"ד. ד"ה רב הונא) ועוד דבהדיא קאמר רבא (א) בהילך אחרוהי זה על מנת שתחזיריה לי החזירו יא' ואס לאו כאומר מעכשיו דמי היכי יא' והא לא חלה המתנה אלא כשהחזירו ואו אינו צידו ואין נראה לומר דהתם מייירי כגון שאמר מעכשיו דא"כ היה לו לפרש בדבריו ואע"ג דלא פירש נמי כפילות היינו משום דלא מפרש ליה במשנתו אבל אי מייירי באומר מעכשיו היה לו לפרש אלא שרואה רבא לישב צרייתא זו אפילו כרצונן ורבי (א) אבל לרבי איתא שפיר כדמסקי רב אשי ואביי נמי משמע לקמן בסוף פירקין (עו.) דסבר כרבי דקאמר הכל מודין בעל מנת שתא' חמה מגרתיקה דמעכשיו קאמר וכדרכי כו' ומיהו אין משם ראיה דלא מצי למימר איכא הכל מודין דעל מנת לאו כאומר מעכשיו דמי דהא צאס תלא פליגי כ"ש בעל מנת דעדיף: **תנאי**

א ב מ מ"י פ"ו מהל' אשות הל' ב ופ"ג מהל' זכה ה"ו סג ע"ש מח טו"ש ע"ה א"ע סומן לח ע"פ ז: א ג טו"ש ע"ה שם ע"פ ד צה"ה:

מוסף רש"י

שלא בפניו. כגון זה שהיה נטמן ומשום דתמי לירעותא איכא, דשלא בפניו הוא ובעל כרחו הוא, משום הכי איצטרך ליה להלל לתקוני (ס"ט). מאי דאיצטרך ליה לתקין. ואי הו נמי לוקח התם ולא הו בעי לקבולינהו הוה איצטרך להלל לתקוני דבעל כרחו מהו מתנה (ס"ט). הרי זה גיטך והנייר שלי. כל הייך אתי מעכב לעומי, אינה מגורשת. כיון דהייך עלו לא נתן לה כלום, דמנלאו אותיות פורחות באורי' (וע"ל ב.) על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת. ותחזיר, דמתנה על מנת להחזיר עמה מתנה (ס"ט).

פסקי ר"ד

אמר רבא מתקנתו של הלל הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים וזו ונתנה לו בין מדעתו בין בעל כרחו בעל כרחו דמתנה וכו' איצטרך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין שלא מדעתו הויא נחיה: ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי שתחזירי את הנייר הרי זו מגורשת מ"ש רישא ומ"ש סיפא פי' דקט"ד דלא קניא גיטא עד שתחזיר לו את הנייר ונמצא דבעת קניית הגט לא יהיב לה מידי ורחמנא אמר ונתן בדיה